

תוכן העניינים

7	פתיחה
	תנ"ך
11	בני האלוהים וחטא האדם – עדן יהודה ויוחאי זכות
25	מטרת הנבואה במקרא – עמיחי סכר
42	"אין מלך בישראל" – ד"ר נתן קלר
	מחשבה
67	ממסילה לממלכה – חיים אקשטיין
79	בין רבן גמליאל לרבי יהושע – הרב נתנאל אריה
104	"קדושה אני מבקש" – הרב עוז דוד בלומן
126	עטרת בעלה – הרב יצחק גינזבורג
143	הקול הָבֵל – הרב צביקי הירש
161	מניין הזכות להתפלל? – הרב ליאור לביא
190	תפילת קבע – מנחם נאבת
222	אבינו מלכנו. צור ישראל. אין עוד מלבדו. – הרב משה פאלוך
272	מחשבת ההלכה של הרב סלובייצ'יק – הרב שמואל פולצ'ק
	אישים ושיטות
307	לימודי החול בישיבת הרב קוק ביפו – הרב מתניה אריאל
330	"אורות אליהו" – הרב שי הירש
358	"כי הכין בית חרושת להתיר עגונות..." – הרב איתם הנקין
385	פירוש הרמב"ם למילים היווניות שבמשנה – הרב ד"ר דרור פיקסלר
394	הדים דרשניים מהמאה ה-16 לזוויכוח מטא-הלכתי – גבריאל יצחק רוונה

ספרים וסופרים

403	ספרי הרב אברהם רמר על נביאים ראשונים – הרב איתאל אמיתי
410	תשעה כללים בלימוד עיון ויישומם בספרי 'טל חיים' – הראל דביר
426	'מבית לפרוכת' / הרב אברהם סתיו – הרב דן נבון
432	'מנחה וזבח' / הרב דניאל וולף – הרב אליקים קרומביין
441	רשימת משתתפים

פתיחה

בשמחה גדולה ובהודאה מרובה להשי"ת אנו נרגשים לפתוח את גיליון ב' של כתב-העת 'אסיף'. הוצאתו לאור של גיליון א' כרוכה הייתה בספקות הרבה: כיצד יתקבל כתב-העת בבתי-המדרש והאם יקנה לו מקום של כבוד בקרב הלומדים. זכינו ואכן כתב-העת התקבל בעין טובה ובשמחה בבתי-המדרש. זכינו ושורותיו התרחבו ועל רשימת הכותבים נמנים עוד ועוד מיקירי תלמידי חכמים מנעימים שבארץ-ישראל, צורבים ותיקים וצעירים. זכינו וקיבלנו מאמרים רבים, בגמרא, בהלכה, בתנ"ך, באמונה ובמחשבה ממגוון בתי-מדרשיות. כמעשינו בראשון, מעשינו בשני. גם גיליון זה חולק לשני כרכים, כרך התלמוד וההלכה וכרך התנ"ך והמחשבה.

בחלק התנ"ך שבכרך זה מופיעים שלושה מאמרים. עדן יהודה ויוחאי זכות עוסקים בפרשייה שתומה בספר בראשית, פרשיית 'בני האלהים', עומדים על שורשיה בפשט, ומבקשים מתוך עיון מקיף והתבוננות בהקשר רחב לעמוד על משמעותה. ד"ר נתן קלר עוסק באופייה של ההנהגה בספר שופטים ומבקש להציע הסבר כולל לאי-הצלחתה. עמיחי סכר עומד על תפקידי הנבואה השונים ומרחיב במיוחד אודות מחלוקת רש"י ורמב"ן לגבי ידיעת העתידות.

כפי שפרסמנו בשנה שעברה, חלק המחשבה של הגיליון מתמקד בנושא התפילה. במאמר רחב-יריעה במיוחד פורס הרב משה פאלוך "מפה" לביאור שיטתו של מרן הראי"ה קוק בסוגיית דעת אלוהים, הוא מציג שלוש 'תפיסות אלוהות' עיקריות המופיעות בכתבי הראי"ה, מאפיין אותן בהרחבה ומציג את השלכותיהן לעניינה של התפילה ובפרט לביאורו המחודש של הראי"ה לגביה – התפילה כהעלאת הרצון. במאמר אחר עוסק הרב ליאור לביא בהגותו של הרב יהודה ליאון אשכנזי (מניטו) אודות "הזכות להתפלל". הוא מביא ממכלול כתביו של 'מניטו' וקושר בין סוגיה זו להעלאת הרצון שחידש הראי"ה. במאמר שלישי, עוסק ר' מנחם נאבת בניחוח פנומנולוגי של התפילה, ובפרט באופייה של התפילה לדעת הרמב"ם. הוא יוצא מסוגיות הגמרא באשר לתפילת קבע ותפילת תחנונים, עובר למחלוקת הרמב"ם והרמב"ן לגבי חיוב תפילה מדאורייתא ובהמשך משרטט את אופייה של התפילה ה"שכלית" נוסח הרמב"ם, שבה הוא מוצא רלבנטיות רבה לדורנו. במאמר רביעי מנתח הרב צביקי הירש את מעשה משבעה קבצנים של ר' נחמן, ומתמקד בעיקר בדמותו של הקבצן הרביעי ובעולה ממנה לעניין "תורה ותפילה של אמפתיה" – אצל היחיד ואצל האומה.

מאמרים נוספים המופיעים בחלק המחשבה עוסקים בתורתם של ראשונים ואחרונים. הרב עוז דוד בלומן עוסק במושג הקדושה בתורת רמח"ל ומתוך עיון רחב-היקף ובזיקה לדבריהם של הראי"ה

והנזיר עומד על פירושו השונים של מושג זה בכתבי רמח"ל. חיים אקשטיין עוסק אף הוא במשנת רמח"ל ומבקש להנגיד בינה ובין משנת ריה"ל. הוא מוצא קשר של קיימא בין "תורת הסוד" ובין "תורת המוסר" של כל אחד מהם. הרב שמואל פולצ'ק עוסק במחשבת ההלכה של הגרי"ד סולובייצ'יק, וטוען כי בשונה ממסורת אבותיו ביקש הגרי"ד ליצור עולם של מחשבה יהודית אותנטית מתוך לימוד הגמרא. הוא מוכיח את דבריו ממקורות שונים – ביניהם קטעים מתורגמים לעברית מהספר 'Halakhic Mind' שעד כה לא תורגם לעברית. הרב נתנאל אריה עוסק במחלוקות רבן גמליאל ור' יהושע ומבקש לעמוד על משמעותן העמוקה מתוך התבוננות היסטורית רחבה. הרב יצחק גינזבורג עוסק בהסברת עניין כיסוי ראש האשה לאור החסידות.

במדור 'אישים ושיטות' כחמישה מחקרים תורניים-היסטוריים. הרב מתניה אריאל בוחן את עמדתו של מרן הראי"ה קוק באשר ללימודי חול ויישומה בישיבתו ביפו. הרב שי הירש מבקש להתחקות אחר עמדתו של הגר"מ אליהו באשר למדינת ישראל ומאורעות התקופה. הרב איתם הנקין עוסק בתולדותיה של אישיות ציבורית שנויה במחלוקת מדורו של הראי"ה קוק, יוסף שפוצ'ניק מלונדון, ופרשה עגומה שהיה מעורב בה. הרב ד"ר דרור פיקסלר עוסק במילים בעברית שמקורן יווני ושלמרות זאת הרמב"ם מוצא להן פירוש עברי. גבריאל רוונה עוסק בהשקפה מטא-הלכתית המשתקפת בדרשות 'בינה לעתים' של ר' עזריה פיגו בעל 'גידולי תרומה'.

במדור 'ספרים וסופרים' כארבע סקירות ספרים רחבות. הרב איתיאל אמיתי סוקר את ביאוריו לתנ"ך של הרב אברהם רמר ז"ל ועומד על הקווים המאפיינים אותם. הרב הראל דביר מבקש להדריך ולהנחות את הלומדים בדרך הלימוד העומדת בבסיס סדרת 'טל חיים' של הרב שמואל טל. הרב אליקים קרומביין סוקר את ספרו של הרב דניאל וולף 'מנחה וזבח'. הרב דן נבון סוקר את ספרו של הרב אברהם סתיו 'מבית לפרוכת' על עבודת יום הכיפורים.

כאן המקום להודות לכל המסייעים להוצאת כתב-העת ובראשם 'איגוד ישיבות ההסדר', לרבנים חברי המערכת העושים ימים כלילות להוצאת דבר נאה ומתוקן, וליתר השותפים הנושאים בעולו של כתב-העת – "ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד".

עם צאתנו נשוב ונזמין את כל מי שנדבה רוחו אותו לשלוח לנו מחידושי תורתו והגיוני לבבו. חלק המחשבה של גיליון ג' יעסוק בע"ה במשנתו של מרן הראי"ה קוק לרגל שמונים שנה לפטירתו (תרצ"ה-תשע"ה), אך נשמח גם במאמרים בנושאים אחרים. חלק התנ"ך לא יתמקד בנושא מסוים. מאמרים יתקבלו בכתובת ktavet.asif@gmail.com עד ר"ח אייר תשע"ה. 'ויהי נעם ה' אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו'.

העורכים

ירושלים, מוצאי חג האסיף תשע"ה.